

Pacientská organizácia pre chronické pľúcne choroby

abc
za zdravé dýchanie
o. z.

Biologická liečba

informácie pre pacientov

Biologická liečba

Biologická liečba je moderným a veľmi účinným typom liečby mnohých chronických ochorení. Biologické liečivá dokážu zachraňovať život ťažko chorých pacientov a výrazne zlepšiť jeho kvalitu. Blokujú chorobné procesy v bunkách, či množenie takýchto buniek. Neničia iné bunky ako napr. chemoterapia, zameriavajú sa iba na tie choré či geneticky zmenené. Dokážu choré bunky vyhľadať a napoja sa na špecifické miesto na ich povrchu, čím im bránia vykonávať určité funkcie – napríklad brzdia množenie takýchto buniek, zabraňujú rastu nádorových ciev a podobne.

Zdroj: <http://www.biologickaliecba.eu/zaujímavosti/pacientske-pribehy>

Biologická liečba sa používa

- **v onkológii:** napríklad pri karcinóme hrubého čreva a konečníka, karcinóme prsníka, karcinóme pľúc, skúšobne sa nasadzujú aj pri rakovine vaječníkov, žalúdka a mozgu,
- **v reumatológii:** pri strednej až ťažkej forme aktívnej reumatoidnej artritídy, ktorá nereaguje na štandardnú liečbu, pri aktívnej a progresívnej psoriatickej artritíde, pri ťažkej ankylozujúcej spondylitíde,
- **v hematológii:** pri anémiách, pri leukémii,

- *v diabetológii a dermatológii,*
- *v neurológii:* skleróza multiplex,
- *v gastroenterológii:* pri Crohnovej chorobe, ulceróznej kolitíde, hepatitíde C.

V najbližších rokoch by mala byť na Slovensku dostupná biologická liečba na orgánový lupus a dnu.

Liečba

Liečivo sa podáva vo forme infúzií alebo injekcií v špecializovaných centrách. Liečba sa zvyčajne predpisuje na 6 mesiacov. Ak po tomto čase nenastane zlepšenie stavu, zvažuje sa prechod na iný typ liečby. Ak sa liečbou postupne dosiahne kontrola ochorenia, lekár zvažuje postupné zníženie dávky a prípadne i ukončenie podávania liečby.

Ako každé liečivo môže mať aj biologická liečba **vedľajšie účinky**. Intenzívny zásah do procesu zápalu a ľudskej imunity môže viesť k častejším infekciám, mnohokrát s ťažším priebehom, častejšie sa objavuje tuberkulóza. Môže nastať reaktivácia hepatitídy B, septikémia /prítomnosť infekcie v krvi/. Niektoré preparáty môžu spôsobovať poškodenie krvotvorných buniek.

Preto sa **pred začatím biologickej liečby** vykonáva **pľúcne vyšetrenie** na vylúčenie prítomnosti alebo rizika tuberkulózy. To pozostáva z odberu krvi na Quantiferón alebo T spot TB , robí sa i tuberkulínový test a rtg snímka hrudníka.

Počas biologickej liečby sa pravidelne 1x ročne robí vyšetrenie krvi na Quantiferón alebo T spot TB a rtg snímka hrudníka na overenie neprítomnosti tuberkulózneho alebo iného zápalového procesu v organizme.

Biologickú liečbu nesmú brať tehotné ženy alebo kojace matky. Nevhodná je tiež pri akútnej infekcii. Biologická liečba by sa nemala podávať ešte 4 týždne po preliečení antibiotikami.

Najčastejšie vedľajšie účinky biologickej liečby

1. Reakcie v mieste vpichu liečiva

Reakcia v mieste vpichu liečiva ako začervenanie, svrbenie alebo bolesť v okolí miesta vpichu sú pomerne častými, hlavne v začiatkoch podávania liečby. Väčšina reakcií ustúpi spontánne bez liečby, ale je možné použiť studené obklady, antihistasminiká alebo lokálne kortikosteroidy na urýchlenie hojenia reakcie. Ak prejavy trvajú dlhšie ako 5 dní, kontaktujte svojho lekára. Miesto vpichu by sa malo obmieňať.

2. Reakcia na infúziu

Počas podávania infúzie sa sledujú vitálne funkcie ako sú teplota, tlak krvi a pulz. Pred infúziou a niekedy aj pred injekciou liečiva sa môžu podávať liečivá „premedikácia“ – na predchádzanie alergickej reakcii, zvracaniu alebo bolesti. V prípade vážnejšej reakcie – ako napr. zhoršenia dýchania, tlaku na hrudníku, poklesu krvného tlaku, opuchu tváre alebo rúk, horúčke, zimnici alebo anafylaxii, sa podávanie infúzie zastavuje a lieči sa reakcia.

3. Infekcia

Keďže biologické liečivá potlačujú imunitný systém, liečba vedie k zvýšenej náchylnosti k infekcii. Najčastejšími prejavmi sú prechladnutie, infekcia horných dýchacích ciest, zápal prínosových dutín, zápal priedušiek alebo zápal močových ciest.

Je veľmi dôležité infekcii vyhýbať a **najefektívnejšia cesta vyhnutia sa infekcii** je časté umývanie rúk. Umyte si ruky vždy, keď niekde, pred a po jedle, alebo po príprave stravy. Ak voda a mydlo nie sú k dispozícii, použite dezinfekčné hygienické utierky alebo gély.

Zdroj: <http://www.biologickaliecba.eu/ochorenia/biologicka-liecba-metabolickych-poruch>

Ďalšie rady, ako sa vyhnúť infekcii,

- vyhýbajte sa preplneným miestam, uzatvoreným priestorom, dopravným prostriedkom a detským zariadeniam,
- povedzte rodine a priateľom, aby vás nenavštevovali chorí,
- informujte sa u svojho lekára pred očkovaním, zubnými zákrokmi,
- majte vlastný príbor, šálku,
- neplávajte v jazerách, bazénoch, vyhýbajte sa výrivkám,
- poraďte sa s lekárom ohľadne kontaktu so zvieratami, napr. nie je vhodné, aby ste čistili po psíkoch,

- nechovajte vtáčiky, rybičky, hlodavce, hady a farmárske zvieratá,
- poraďte sa s lekárom ohľadne bezpečnosti práce s pôdou a hnojivami,
- vyhýbajte sa nepasterizovanej potrave, surovým vajičkam, mäkkým syrom a morským plodom.

4. *Bolesť hlavy*

Je najčastejším vedľajším príznakom u pacientov s biologickou liečbou. Skúste chladené obklady na 10-15 min. alebo si ľahnite v zatemnenej miestnosti na pár minút, dajte si horúcu sprchu, alebo masáž hlavy a krku. Vyhýbajte sa dlhému pozeraniu do obrazovky počítača alebo mobilu. Tiež môže pomôcť zníženie množstva kofeínu.

5. *Pocity na zvracanie*

Je niekoľko metód, ktoré môžu zmierniť pocity na zvracanie,

- vyskúšajte chladný obklad na záhlavie,
- ľahnite si na chvíľu v tmavej tichej miestnosti,
- vyhýbajte sa horúcim, vlhkým a zle vetraným miestnostiam,
- hlboko a pomaly dýchajte čerstvý vzduch nosom, niekedy pomôže vdychovanie pepermintu alebo pitie zázvorového čaju,
- pomaly sŕkajte chladnú vodu, vyhýbajte sa cukrovým nápojom.

Kontaktujte svojho lekára, ak zaregistrujete,

- horúčku alebo zimnicu, kašeľ,
- bolesť svalov, slabosť,
- dýchavicu alebo tlak na hrudníku,
- opuch alebo sčervenanie kože,
- hnačku alebo bolesť brucha,
- pálenie pri močení alebo častejšie močenie,
- nevysvetliteľnú únavu,
- problémy s videním alebo závraty,
- stratu chuti do jedla alebo pokles hmotnosti,
- krvácanie alebo ľahký vznik modrín.

Napriek možným nežiadúcim účinkom biologická liečba napr. v reumatológii priniesla významné, niekedy až dramatické zlepšenie kvality života pacientov s reumatickým ochorením. Mnohým pacientom biologická liečba spôsobila až úplné potlačenie zápalu. Účinok nastupuje zvyčajne pomerne rýchlo - už do niekoľkých dní a plný efekt sa prejaví do troch mesiacov.

Mnohým pacientom biologická liečba doslova zmenila život. Často po nastúpení remisie tvrdili, že sa konečne vyspali a strávili deň bez bolestí. Ak biologický preparát nevedie k remisii ochorenia alebo ho pacient dobre netoleruje, mení sa za iný, ktorý môže viesť k lepšiemu potlačeniu zápalu. Dĺžku liečby obmedzuje len zlyhanie efektivity alebo vznik nežiaducich účinkov. Biologické preparáty sú veľmi drahé. Je preto dôležité nájsť správneho pacienta, pre ktorého sú prínosom.

Pre patientskú organizáciu ABC za zdravé dýchanie spracovala:
MUDr. Helena Horváthová